

**SYMFONIEORKEST CONSERVATORIA
ANTWERPEN - MAASTRICHT - TILBURG**
Vaughan-Williams . Schubert . Mozart

VRIJDAG 6 FEBRUARI 98
100 Jaar Conservatorium Antwerpen

**SYMFONIEORKEST CONSERVATORIA
ANTWERPEN - MAASTRICHT - TILBURG**
Vaughan-Williams . Schubert . Mozart

VRIJDAG 6 FEBRUARI 98
100 Jaar Conservatorium Antwerpen

**Symfonie Orkest van de Conservatoria
van Antwerpen, Maastricht en Tilburg**

o.l.v. Jos van Immerseel

inleiding door Magda de Meester . 19.15 uur . Foyer

begin concert 20.00 uur

pauze omstreeks 20.45 uur

einde concert omstreeks 21.45 uur

tekst programmaboekje Jos van Immerseel

coördinatie programmaboekje deSingel

druk programmaboekje Tegendruk

ism. Concertvereniging Conservatorium Antwerpen

Programma

Ralph Vaughan Williams (1872-1958)

Fantasia on a theme by Thomas Tallis
voor strijkkwartet en dubbel strijkorkest
(1910, revisies 1913, 1919)

Franz Schubert (1797-1828)

Symfonie nr. 8 in b, D. 759 (1822) "Onvoltooide"
Allegro moderato
Andante con moto

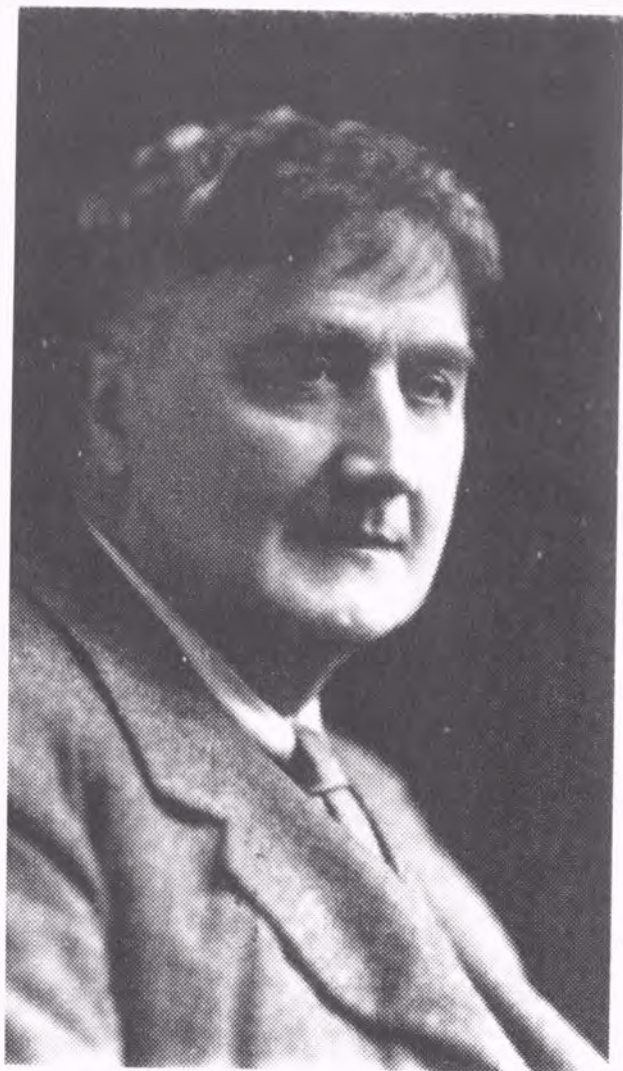
45'

pauze

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Symfonie nr. 39 in Es, KV 543 (1788)
Adagio - Allegro
Andante con moto
Menuetto (Allegretto)
Finale (Allegro)

35'

Vaughan Williams

HET PROJECT VAUGHAN WILLIAMS, SCHUBERT EN MOZART

Dit programma presenteert drie meesterwerken van zeer uiteenlopende stijl en vorm: Vaughan Williams schiep een nieuwe sfeer en contemplatie uit materiaal uit de zestiende eeuw; Schubert zocht een nieuwe uitdrukking in taal en klank, vol melancholie en drama, en Mozart strooide revolutionair kruid in een klassiek kader met spirit, briljantie en gratie.

Ralph Vaughan Williams werd geboren in 1872, tien jaar na Debussy en tien jaar voor Stravinsky. Hij componeerde acht symfonieën, koorwerken en opera's, maar bestudeerde ook de muziek uit de Tudor-periode, ondermeer die van de grootmeester Thomas Tallis (ca.1505-1585), "Father of Musick", beroemd om zijn motet 'Spem in alium' voor veertig stemmen. Zijn bewondering voor Tallis leidde tot een compositie die hij schreef voor het "Three Choirs Festival" in de Gloucester-Cathedral. Hij concipieerde het werk voor drie strijk'koren", noemde het 'Fantasia on a Theme by Thomas Tallis' en dirigeerde het voor het eerst op 6 september 1910. Vaughan Williams kende de kathedraal sinds zijn kindertijd en had de akoestiek beslist in gedachte bij het componeren. Tallis representeert grootste structuren, monumentaliteit, dramatiek en melodische lineaire kracht. Dat heeft Vaughan Williams willen vertalen in een nieuwe samenklank, een nieuw ritme. Hij lijkt wel Janus met de twee koppen. Hij keek immers in het verleden maar ook in de toekomst, want de stijl van dit werk zal in de twingtigste eeuw vaak geïmiteerd worden. Vaughan Williams baseerde zich op een Tallis-melodie die hij in de 'Psalter' van Matthew Parker uit 1567 had gevonden, en zelf gepubliceerd had in zijn 'English Hymnal' van

Franz Schubert

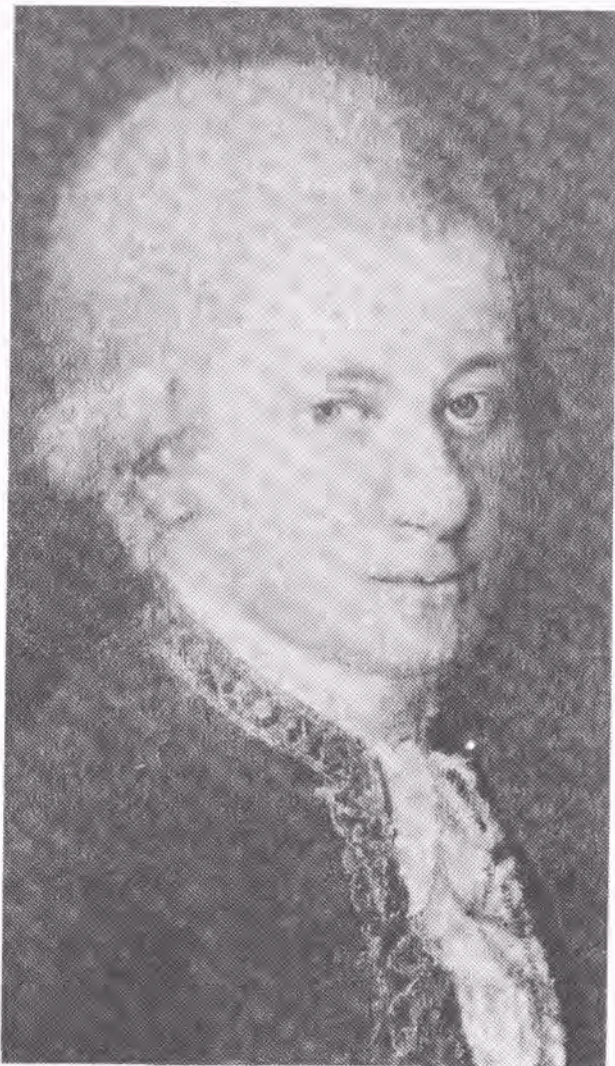
1906. De melodie is phrygisch en wordt verwerkt in een strijkkwartet, een klein strijkorkest (eerder een echo-orkest van 9 strijkers) en een groot strijkorkest. De drie groepen worden op verschillende manieren ingezet: contrasterend en antifonaal, dan weer in een combinatie solo met begeleiding, dan weer allen samen, in de meest verscheiden dynamische verhoudingen.

Het werk opent met geheimzinnige verwachting. Het thema verschijnt dan onder tremolerende eerste violen, en keert weer in een versierde gedaante, uitmondend in een cadens. De groepen worden tegen elkaar uitgespeeld (vaak met sordine) en fragmenten van het thema worden kwistig uitgestrooid. Dan ontwikkelt het thema zich tot een orkestraal hoogtepunt. De rust keert vervolgens weer. Brede akkoorden, echo-passages, kwint-mixtures, sonore splendor: deze betovering is niet in woorden te vatten.

Met Franz Schubert komen we in een heel andere wereld, ook van fantasie, maar van kwetsbare fantasie en van door diep gevoel gevoedde intelligentie.

Zijn symphonie in h laat innerlijke agressie en tederheid naast elkaar bestaan, en hanteert een voor zijn tijd onverschrokken taal. De legende heeft het werk helaas aangestast en er een Choco-Amadeus-klaagmuur van gemaakt. Jammer, want dit werk, van een vijfentwintigjarige, is onwaarschijnlijk integer en sterk in weemoed en pijn.

Er bleef van deze symphonie slechts een torso bewaard, met een volmaakt voltooid Allegro moderato en een Andante con moto. Van een Scherzo bleven negen geïnstrumenteerde maten over en van een Trio dan weer klavierschetsen.

W. A. Mozart

Maar Schubert liet het manuscript liggen. Misschien wist hij er verder geen raad mee, of werd zijn aandacht door wat anders getrokken (bij een zo'n productief componist best mogelijk). Daarom hebben velen het werk willen "voltooien", door er een derde en vierde beweging bij te schrijven, maar wat werden ze in hun zelfoverschatting gestraft! Trouwens, waarom ook proberen, er bestaan duizenden onvoltooide werken. Waarom is Schuberts Onvoltooide dan een probleem? Wellicht omdat het zulke sterke muziek is die hongerig maakt naar nog. Maar het probleem leidt de aandacht af van waarover het werkelijk gaat: de muziek.

De Onvoltooide is officieel dan wel niet voltooid, muzikaal is ze dat wel.

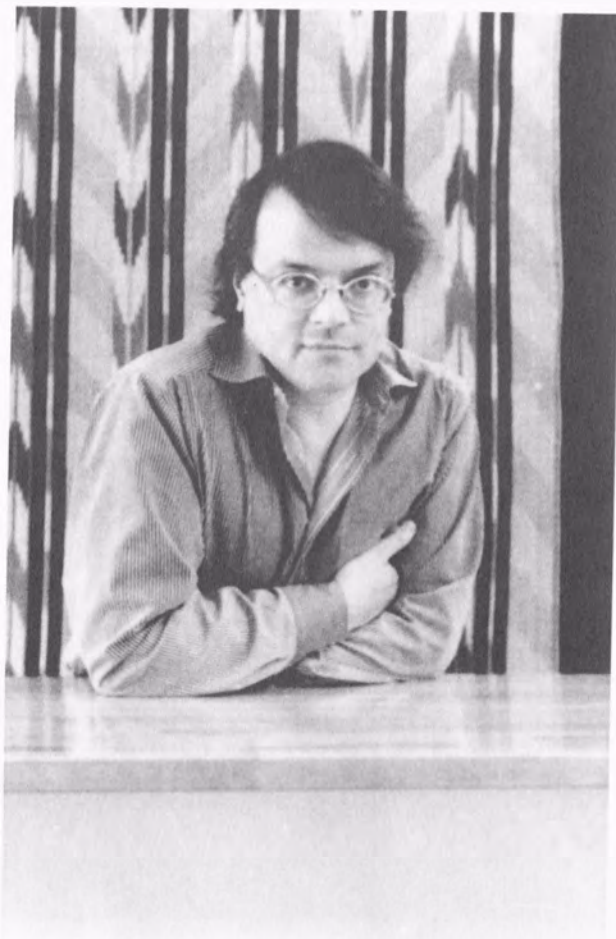
Een symphonie van W. A. Mozart beschrijven is als het beschrijven van een prachtig wolkenveld. Het verandert voortdurend maar is moeilijk te vatten, en de prachtigste beschrijving is steeds pover in vergelijking met de realiteit. Ik hou me dus aan informatie.

Mozart's nr 39 werd beëindigd op 26 juni 1788 in Wenen, het is te zeggen iets buiten de stad, waar de componist zich net gevestigd had en zich beter voelde: "Ich habe in den 10 Tagen dass ich hier wohne mehr gearbeitet als in andern Logis in 2 Monat." En dat klopt blijkbaar, want een maand later levert hij zijn beroemde veertigste af, en anderhalve maand later zijn eenenveertigste (de zogenaamde Jupiter). Tussendoor deed hij nog honderden andere dingen zoals componeren, spelen, lesgeven. Van de beroemde reeks wordt nr. 39 het minst gespeeld, en dat is wel zeer ten onrechte, want het werk krioelt van kleuren

en vindingrijke zetten. De stijl is complex: we vinden de barokke pathos van de opera seria, een blazersbehandeling alla Haydn, en revolutionair gedonder, gekerm en gekrijs. In de langzame delen is er mysterieuze duisternis tegenover durf. In de snelle delen is er briljantie en onverschrokkenheid, maar ook zachte gratie. De symfonie eindigt met een verrassing: een dubbel citaat van het begin van de finale. Dat was in de achttiende eeuw een bekende figuur uit de retoriek, maar hier toch leuk en onverwacht toegepast.

Had Mozart drie koppen? Eén keek naar het goede uit de barok, één observeerde streng en tegelijk frivol zijn eigen tijd, en één blikte vooruit.

Onbevoordeeld luisteren naar deze symphonie helpt: Beethoven was in 1788 slechts 18 jaar!

Jos van Immerseel

Nadat Jos van Immerseel jarenlang adhoc- en gast-ensembles had gedirigeerd, richtte hij in 1985 een vast ensemble op, dat beter gestalte zou kunnen geven aan zijn muzikale ideeën, dat de resultaten van zijn research beter zou kunnen realiseren en een experimenteel instrument zou kunnen zijn. In het begin was het ensemble een kamermuziekgroep waarmee onder meer in deSingel de integrale concerten voor één, twee, drie en vier klavecimbels van J. S. Bach werden uitgevoerd. In 1986 werd het ensemble een echt orkest, en in deze vorm was Anima Eterna in 1987 te beluisteren in een Buxtehudeproject en in het oratorium 'Josef' van Willem De Fesch, Antwerps kapelmeester. In 1988 speelde Anima Eterna in belangrijke producties (zoals Utrecht, La Roque d'Antheron, Amiens) en monteerde een TV-productie met een marionettenopera van Haydn: 'Philemon und Baucis'. In 1990 trad Anima Eterna in het Concertgebouw van Amsterdam op. Nog in 1990 speelde Anima Eterna de integrale uitvoering van Mozarts pianoconcerti in de Philipszaal te Eindhoven. In 1990/91 werden de Mozartconcerti in een recordtempo opgenomen op 10 cd's voor Channel Classics. Eind 1991 speelde Anima Eterna de volledige Mozartcyclus twee maal in concerten te Kyoto en Tokyo. In 1992 maakt Anima Eterna, naast de uitstekend onthaalde Mendelssohnopera 'Die Hochzeit des Camacho', een fel opgemerkte opname van Schuberts vijfde symfonie en diens muziek bij het 'Schauspiel' Rosamunde. Verder zorgden dirigent en orkest in 1993 voor een primeur met de concertante uitvoering op historische instrumenten van de opera 'Otello' van Rossini. Anima Eterna en zijn dirigent Jos van Immerseel zijn benoemd tot Cultureel Ambassadeur van de Vlaamse Gemeenschap. Vorig seizoen brachten zij ondermeer in deSingel met veel succes de cyclus van de Schubert-symfonieën, waarvan recent ook de CD-opnamen in binnen- en buitenland enthousiast werden ontvangen.

Project Symfonie Orkest van de Conservatoria van Antwerpen, Maastricht en Tilburg

Vanaf 1989 werken de Conservatoria van Maastricht en Antwerpen samen aan de realisering van grote symfonische projecten. Met ingang van het seizoen 1994-1995 is deze samenwerking uitgebreid met het Brabants Conservatorium te Tilburg. Onder leiding van gerenommeerde dirigenten worden studenten van deze instituten in de gelegenheid gesteld de symfonische literatuur op een zo kwalitatief mogelijke wijze uit te voeren. Zo werd in 1996 onder leiding van Georg Fritzsch een programma met werken van Brahms (Tragische Ouverture), Mahler (Lieder eines fahrenden Gesellen) en Sibelius (tweede symfonie) succesvol uitgevoerd in Tilburg, Antwerpen en Maastricht. De volgende dirigenten hebben het orkest al eerder gedirigeerd: Ernest Maes, Jean-Philippe Rieu, Wolfgang Trommer, Gerard Oskamp, Silveer Van den Broeck, Jan Stulen en Roberto Benzi. Dit seizoen staat het orkest onder de leiding van Jos van Immerseel. Deze befaamde klavecijnist, pianist en dirigent (o.a. van het door hem opgerichte orkest Anima Eterna) heeft een week lang met het orkest gerepeteerd. Daarbij heeft hij zijn visie op het uitvoeren van muziek uit met name de klassiek-romantische periode overgebracht op de studenten van de conservatoria van Antwerpen, Maastricht en Tilburg. Hij is daarbij ondersteund door de violist Johannes Leertouwer, onder andere concertmeester van Anima Eterna.

Voor de Conservatoria van Antwerpen en Maastricht betekent dit bovendien de realisatie van een project in het kader van het jaarthema voor het seizoen 1997-1998 "Traditie en Vernieuwing". Van Immerseels interpretatie is immers een vernieuwende visie op traditioneel repertoire.

Gemeentekrediet

De Standaard
Informatie op uw niveau

Knack
VERHELDERT

deSingel wordt betaald door de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van de Provincie Antwerpen

deSingel

HOOFDINGANG EN BESPREEKBUREAU

Desguinlei 25 · 2018 Antwerpen · tel 03/248.28.28 · fax 03/248.28.00
openingsuren ma-vr 10-19 uur · za 16-19 uur

ADMINISTRATIE

Jan Van Rijswijcklaan 155 · 2018 Antwerpen · tel 03/244.19.20 · fax 03/244.19.59 · info@desingel.be